

az egész Mezőgazdasági könyvhónapon.

**

- Egy ilyen szellemes bemutató után nehéz bármit is kérdezni Csávossy Györgytől, de a mesebeli szőlőpásztornak, remélem, maradt valami mondanivalója a Szabadság olvasói számára is!

-Hát, először is nagyon örülök, hogy ezt a munkát befejezhettem, és letehetem a magyar szakkönyvkiadás, de inkább az olvasótábor asztalára. Egy olyan ágazatról van szó ugyanis, amely mindig élen járt Erdélyben, és amelyhez magasabb fokú tudásra volt szüksége még az őstermelőnek is. Talán büszkék lehetünk arra, hogy a magyar, ezen belül az erdélyi magyar ember nemcsak borivó, hanem bortermelő és borszakértő is egyben. Ha nehezen is, de mindig megművelte a szőlőt, és a világ egyik legszebb, legjobb italát állította elő. A könyvbemutatóra a Mezőgazdasági Múzeumban került sor, a könyvhónap keretén belül, az oktatásügyi, a földművelésügyi államtitkár, valamint több mint 300 kiváló szakember jelenlétében, erre büszke vagyok, hogy ennyien megtisztelték ezt a bemutatót. Mi, erdélyiek ezt azzal háláltuk meg, hogy nemcsak könyvet, hanem bort is bemutattunk, egy nyolc fajtából álló sorozatot, Csombord és Enyed legjobb borait, amelyek óriási sikert arattak. Bebizonyosodott, hogy az erdélyi borok zamatosabbak, kedvesebbek, illatosabbak a magyarországi boroknál. Minket a dombok, a napfény, a hosszú ősök előnyben részesítenek, a zamat- és illatanyagok nem égnek el. Az ibolyaillattól az akácviráig, a rózsától a szárított kamilláig, a bodzaviráig, a szamóca, a málna, az eper, az alma zamatáig mind felfedezhető ezekben a borokban. Gyönyörű esztétikai értékek vannak a borban, ezt most meg tudtuk mutatni. Külön öröm számomra, hogy a saját fajtáim, a Herkules és a Nauszika pillanatok alatt elfogyott. Dr. Lelkes Lajos igazgatónak köszönhetem, hogy ez a könyv megjelent, nagyon sok utánajárással és óriási költségvetéssel.

- Számítottál-e erre a megtisztelő címre?

- Nem. Ha egy szakíró, az egész magyar nyelvterületen elnyeri az év szerzője címet, az valóban megtisztelő, én ennek nagyon örültem, és nagyon meghatótt. Végző soron visszaigazolást kaptam azért a sok munkáért, amelyet belefektettem ennek a könyvnek a megírásába.

Köllő Katalin

Öreg örmény nem vén örmény...

avagy egy kecskeméti rókadadászát hiteles története

Már zsenge gyermekkoromban gyanús volt nekem VALAMI. Anyai nagyapám, *Jakabffy Lajos* szegedi házában már feltűnő érdeklődést tanúsítottam egykori hősi eposzok, vitézi tettek, Erdély és a lovak iránt. Persze mindez a magyarságtudatomat is tükrözhetette volna, de valami TÖBBLET is érződött a génjeimben. Aztán nagy empátiával hallgattam nagymama megemlékezéseit az egykori Marosvásárhely daliás bonvivánjáról, imádott fiáról, aki szívet lelkesítően dalolta, hogy: „Elveszett a huszárcsákóm, átmegegyek a Királyhágón,..”

Nagybátyám *Jakabffy Dezső* aztán a frontra ment az Első Világháborúban és ott elvesztette az énekhangját, viszont arany vitézségi érdemérmét szerzett. A két háború közt rendezőként dolgozott a magyar színházi életben. Amint lehetett, visszament Erdélybe és színigazgató lett Szatmárnémetiben, majd Sepsiszentgyörgyön. Ám addigra már én is megtudtam, hála nagyapám buzgó kutatásainak, hogy az a bizonyos többlet vérmérséklet, ami ereimben buzog, az bizony ÖRMÉNY vér. Alig több, mint ötszáz esztendeje a *Jakabffy* család székelyföldi ősei örmények voltak. Innen hát bennem az ERDÉLY iránti nosztalgia, ahol pedig soha nem voltam.

Volt viszont Erdélyben, sőt, komoly erdélyi gyökerekkel rendelkezett gróf *Teleki Pál* szeretett

főcserkészünk, hazánk akkori miniszterelnöke, aki mondta, hogy az erdélyi magyarörmények - véleménye szerint - MAGYARABB MAGYAROK, mint a magyarok.

Hát a lovak? Ha a magyarra azt mondjuk, hogy lovas nép, hát akkor az a nép, amelyik végiglovagolta a fél Ázsiát, amíg a Kárpátok övezte hazában végre nálunk testvéri menedéket kapott, ugyancsak szilaj lovas nép lehetett!

Mindenesetre én még járni alig tudtam, de ha lovat láttam, rohantam hozzá és kapaszkodtam rá. Persze, hogy a hadseregben is lovas tüzér lettem. Akkor találkoztam TOMPÁVAL. Tompát szolgálati lóként osztották be hozzám. Angol telivér volt, Örkényben végzett lovas iskolát, nem tudom, volt-e benne örmény vérvonal, de olyan büszke és rátarti volt, mint Arménia hercege! - nem túrt meg maga előtt lovat! Ami persze nem előny egy fiatal, beosztott tiszt számára, hiszen az ember mégse parancsnokként kezdi katonai pályafutását, és meg kell tanulnia lovasnak, lónak, hogy beosztásban más lovasok és lovak mennek előtte.

Tompa nem tanulta meg! Sötétpej szőrét habosra ugrálta minden kivonuláson, és a célba érve úgy néztünk ki mindketten, mint aki tejszínben fürdött.

Így aztán ünnepi esemény volt Tompa számára, amikor kiderült, hogy a kecskeméti tüzérosztálynak, ahol mindketten megkezdtük katonai karrierünket, falkája is van és Szent Hubertusz napján évente megrendezi a HALLALIT, vagyis a rókavadászatot. Róka persze mutatóban sem volt Kecskemét környékén, ezért egy altiszt hajnalban rókaszaggal lovagolta végig az előző napon épített erdei akadálypályát, - vizesárok, fatuskók, emelkedő, lejtő stb. - majd egy két kilométeres nyílt pálya következett, amelyen teljes „rajta-rajtában" vágtaztak a lovasok a célig, ahol pezsgő és finom falatok vártak ránk. Reggel ráengedték a kopókat a rókaszagra, mi lovasok pedig a falka után eredtünk. Piros frakkunk ugyan nem volt, mint az angol rókavadászoknak, de zsávolyban, fehér parfosz nyakkendőben és fekete tisztai csákóban így is nagyon FESSEN mutattunk.

Tompa legnagyobb öröme elindult hát a hallali.

Persze ő nem tudhatta azt, amit a vadászlovaglás előtt parancsnokaink közöltek velünk, hogy a verseny első befutója díszvendégünk, a gyalogezred parancsnokának a felesége kell legyen, - így kívánja ezt a tüzérudvariasság!

Tompa boldogan vette az erdei akadályokat, nagy ívben ugrottuk át a legmagasabb tuskókat és elsőként kiérve a sík mezőre, több lóhosszal előztük a mezőnyt. Egy vágtazó telivért erővel visszatartani emberi erő nem képes, ilyenkor kis köröket kell lovagolni, hogy veszítsünk a sebességből. Lovagoltam én buzdón a kis köröket, hol jobb, hol bal kézre és meséltem Tompának a tüzérudvariasságról, de hiába! Végre kedvére vágathatott! Pillanatok alatt behozta a kis körök okozta késést és újra meg újra fölényesen vezettük a mezőnyt! Nem ragozom tovább a témát. Az eredmény nem volt kétséges.

„A Kecskeméti 13. Fogatolt Tábori Tüzérosztály 1943-as Szt. Hubertusz napján rendezett hallaliján a tüzérosztály egész tisztikara vett részt. Díszvendég Grassy József vezérőrnagy úr felesége volt. A vadászlovaglást mindenki meglepetésére Bende Miklós hadnagy úr nyerte Tompa nevű - 11 éves, sötét pej, angol telivér – lovával.”

A ló vérvonalában nem tisztázott eredetű, - talán örmény beütés - található, a lovaséban jól kimutatható örmény gének.

A hadnagy úr nem kapott ezért a trófeáért osztályparancsnoki dicséretet. Tompa viszont elégedett és boldog volt. Ő képtelen volt bundázni. De elégedett volt lovasa is. Nem tudta megfosztani kedves háttaslovát ettől a győzelemtől... Vagy ANNYIRA talán nem is akarta?

Az őrjöngve rohanó ló megállításának van egy nagyon drasztikus módja. Ha a lovas az addig teljes erővel húzott szíjat hirtelen elengedi, a ló szabályszerűen pofára esik. Persze ilyenkor repül a lovas is, de ő felkészül a bukásra, a ló viszont nem, és súlyosan sérülhet.

Lovat szerető lovas nem él ezzel soha. Azért később, PEDAGÓGIAI munkásságom során néha eszembejutott ez a „pofára ejtő” módszer!

A magyarországi hadműveleteket mindenesetre lóháton harcoltam végig... Aztán hosszabb kényszerszünet következett, mígnem színművészeti főiskolás koromban kerültem újra lóra. A Sors különös fintora révén ezúttal janicsár agaként száguldoztam a GÁBOR DIÁK című filmben, Greguss és Bárdy után én vagyok a harmadik. Török vezér, aki a Krencsey szerelméért vérpadra készülő Zente Ferit kitartóan üldözi a gödi tájakon. Bocsássatok meg örmény ősök, de ezúttal bizony török zászlók alatt lovagoltam!

Ezek után igazán érthető, hogy a múlt évben szívesen vállaltam a székely gyökerű örmény kisebbség KÉPVISELŐI mandátumát. Aztán észre se vettem, és lettem minden magyarországi örmény elektorok doyenje: mint korelnök nyitottam meg mind a fővárosi, mind az országos önkormányzati elektori gyűlést. Ráadásul úgy tűnik, ez „életfogytiglan tartó stallung.” Hiszen, ha ma én vagyok a legidősebb, akkor valószínűleg 4, vagy 8 év múlva is én leszek! - Nem valószínű, hogy a „trónomra” törne valaki. - Ha mégis? - Akkor majd újra lóra pattanok, hiszen „magasabb lovon ülve, nagyobb az ember.” (?)
Budapest, 2003. február havában

Bende Miklós

Örmény gyökerű országgyűlési követek és képviselők

Folytatjuk témák szerint csoportosítva a rendelkezésünkre álló adatoknak közzétételét:

Hervay István János Károly Kálmán, *lögérpátonyai* - *Battonya, 1861. jan. 14. - + 1938. aug. 14. Makó, - lögérpátonyai Hervay Kálmán Károly János és gyergyószentmiklósi Kövér Paulina Mária Emma =1893. nov. 6. Bánffy Gizella - Csanád vármegye alispánja, felsőházi tag 1927-1940 +. *Gudenus 247. o*

Issekutz Győző, *erzsébetvárosi* *Erzsébetváros, 1855. augusztus 13. +1917. október 4. Erzsébetváros, - erzsébetvárosi Issekutz Antal és Medgyesi Rebeka fia. =ebesfalvi Zakariás Irma. - Országgyűlési képviselő 1892/97; 1901-1918 +, dr. jur. köz- és váltóügyvéd. *Gudenus 176. o.*

Issekutz Marcell Mihály György *Magyar-Pécska, 1859. aug. 5. + 1916. szept. 11. Magyar-Pécska, - Issekutz István Károly és Báthori Róza. =Magyarpécska, 1891. szept. 5. Köpf Mária. - Országgyűlési képviselő 1897-1901, dr. jur. ügyvéd. *Gudenus 171. o.*

Ivány Béla, *ivádi* - *Fólya, 1873. nov. 14. - + 1962. márc. 19. Budapest, ivádi Ivány Béla és erzsébetvárosi Csiky Jozefa fia. =Budapest, 1898. jan. 15. nagyjeszeni báró Jeszenszky Anna. - Országgyűlési képviselő 1922-1944; m. kir. földművelésügyi miniszter (1931. aug. 24. -1932. febr. 4.), cs. és kir. kamarás, m. kir. titk. tanácsos. *Gudenus 78. o.*

Jakabb Bogdán - *Nagyvárad, 1809. - + 1887. nov. 22. Kolozsvár - a pesti kir. táblánál hites jegyző, Szamosújvár polgármestere, az új Szörény vm. első főispánja, országgyűlési követ erd. 1841;1846; magy. 1878-1881. *Szongott III. 137. Hovhanesián.*

Jakabffy Elemér - *Lugos, 1881. máj. 17. - + 1963. máj. 19. Szatmárnémeti, - Jakabffy Imre és Zsidák Ilona fia, - kisebbségi politikus, országgyűlési képviselő 1910-18. *Hovhanesián, Örménymagyarok, akik hatottak, alkottak, gyarapítottak... IV., Jubileumi konferencia kötete* (Erdélyi Örmény Múzeum 2002.)

Jakabffy Ferenc -1848-ban született Budapesten; Jakabffy Imre belügyi államtitkárnak bátyja. A műegyetemet Budán 1871-ben végezte. Okleveles építész. Országgyűlési képviselő 1910-18. O-A 1910.

Jakabffy Gyula - 1878-ban született Sofronyán. Római katolikus, nős, földbirtokos, volt